

<https://doi.org/10.62837/2024.9.173>

MƏLƏK MUXTAROVA
malakabbf@gmail.com
Azərbaycan Dillər Universiteti

İNGİLİSDİLLİ QƏZET DİSKURSUNDA GENDER ASİMMETRİYASININ MƏCAZ DİL ELEMEMENTLƏRİ İLƏ İFADƏSİ

Açar sözlər: ingilisdilli qəzet diskursu, gender asimetriyası, məcaz dil elementləri, metafora.

Ключевые слова: англоязычный газетный дискурс, гендерная асимметрия, образно-языковые элементы, метафора.

Key words: English-language newspaper discourse, gender asymmetry, figurative language elements, metaphor.

Məlum olur ki, bir çox hallarda bu qəbildən məcaz elementləri gender stereotiplərinin ifadəsi üçün istifadə olunur. Gender stereotipləri bu və ya digər cəmiyyətdə qəlibləşmiş gender rolları, gender mahiyyətli klişeləşmiş obrazları əhatə edir. Bu stereotiplərin təsviri zamanı müəlliflərin münasibətlərinin ifadəsi məcaz dil elementlərinin seçiminə birbaşa təsir edir. Müəllifin hər hansı bir gender stereotipi ilə bağlı önğörüşünün, mənfi münasibətlərinin mövcud olduğu halda, biz, kinayə, sarkazm mahiyyətli məcazlaşmalarla qarşılaşa bilərik. Əks halda, yəni qəzet məqaləsinin müəllifinin gender rolları, gender obrazları ilə bağlı mənfi münasibəti olmadığı halda biz, emosional reaksiyadan, subyektiv dəyərləndirmədən bir qədər daha uzaq olan məcazlaşma faktlarını təsbit edə bilərik. Sözsüz ki, hər iki halda fərdi səciyyələndirmədən söhbət getdiyindən, obyektiv və neytral dəyərləndirmənin yer ala biləcəyini iddia etmək yanlışlıq olardı. Lakin birinci halda, kinayə və sarkazm qəbul edilmiş gender stereotiplərindən, gender obrazlarından daha fərqli yanaşmanı ortaya qoymaqla yanaşı, onlara (az və ya çox dərəcədə) tənqidi sərgiləmiş olur. Deməli belə yanaşma ilə cinsi azlıq nümayəndələrinə ifrat təzim, (məcazi anlamda) reverans sərgilənmiş olur ki, bu da gender kəsimlərinə qarşı eyni məsafəlilik, bərabər münasibətlik balansını müəyyən qədər pozmuş olur. Məhz, belə tendensiyaların ilkin qarçısı, xəbərçisi rolunda çıxış edən diskurslar sırasında sosial media və ümumilikdə media diskursu öndə gəlir. Belə ki, media diskursu, o cümlədən qəzet diskursu cəmiyyətdə baş verən prosesləri ilkin mənbədən məlumat toplamaqla geniş ictimaiyyətə çox operativ şəkildə çatdırılmasında müstəsna xidmətlərə malikdir. Sosial mediadan fərqli olaraq, qəzet diskursunda müəllif məsuliyyəti ön plana alındığından, təqdim olunan yanlış məlumata görə cinayətə və ya inzibati məsuliyyətin tətbiq edildiyindən qəzet diskursunun operativlik imkanları sosial diskurs qədər geniş olmasa da, sonucu ilə müqayədə üstünlüyü ondan ibarətdir ki, sosial diskursda hər hansı bir məlumatı məhdud izləyici kütləsi oxuya bildiyi halda,

qəzet diskursunda müəllifin mövqeyi ilə milyonların tanış olmaq şansı olur. Belə ki, sosial mediada sosial media fenomenlərinin istisna edilməsi ilə, sıradan insanların məlumatlarının izlənilib, yoxlanılıb, məsuliyyətə cəlb olunma imkanları çox azdır. Lakin qəzet məqalələri müəllifləri, köşə yazarları (daimi qəzet rubrikasını aparan jurnalistlər) isə yalnız yoxlanılmış məlumat bazasından çıxış etməlidirlər və öz subyektiv münasibətlərinin müəyyən etik normalara riayət etməklə dilə gətirməlidirlər. Məhz, belə tələblər qarşısında bir çox hallarda kreativ (yaradıcı ruhlu) qəzet jurnalistləri, publisistik yazı müəllifləri, bir növ, Ezop dili (məcaz dili) elementlərinin çoxrəngliliyindən faydalanırlar.

H.Fergusonun vurğuladığı kimi, bir çox hallarda məcaz dil elementləri toplum daxilindəki ünsiyyətin rəvanlığını, problemsizliyini, yəni, bir növ aqressiyadan uzaq şəkildə, anlaşmalı tərzdə reallaşmasını təmin etməyə köklənmişdir. Məhz, bu səbəbdən neqativ halların, xoşgəlməz situasiyaların bərbəzəkli tərzdə, yumşaldılmış, pozitivləşdirilmiş təqdimatı məcaz dil elementlərinin başlıca praqmatik missiyası kimi ortaya çıxır [6].

Məsələn, kiməsə yüngül əxlaqlı, gənc oğlanlara qarşı seksual düşkünlük yaşayan qadın kimi kobud səciyələndirmənin məsuliyyətini dərk edərək *Stifler's mum* "Stifflerin anası" allüziy əsaslı məcaz dil elementindən istifadə edirlər. Nümunəyə diqqət edək: "*This can be said of Stacy's mum and Stifler's mum. These milfs are positioned explicitly in relation to adolescent boys or young men – denied a name and defined by their status as "mothers".* [1].

Təqdim olunan nümunədə ingilisdilli toplum üçün xarakterik olan gender stereotiplərinin fəsadlarını, daha dəqiq desək, müəyyən gender öngörüşlərinin məcaz dil elementləri vasitəsilə ifadəsini izləyirik. Belə ki, Stifflerin anası anlamını verən, əslində isə gənc (oğlu, övladı yaşında olan) oğlanlarla cinsi münasibətə girməyə meyilli olan qadınların ümumiləşdirilmiş obrazını təcəssüm etdirən söz birləşməsi bilavasitə allüziya mahiyyətli məcaz dil elementini təzahür etdirir. Xatırladaq ki, ingilis dili üçün xarakterik olan məcaz dil elementləri sırasında yüksək işlənmə tezliyi ilə seçilən allüziyalar hər hansı bir mətnə, hadisəyə, situasiyaya, kontekstə, əsərə, incəsənət nümunəsinə, obraza və s. göndərməni, eyhamı ehtiva edir. [12]. Konkret olaraq Stifflerin anası nümunəsinə istinadən deyə bilərik ki, bu allüziyanın prototip fiquru kimi "Amerikan piroqu" (American Pie, 1999) filimin obrazlarından biri – yeniyetmə Stiven Stifflerin anası, orta yaşlı cazibədar qadın olan Janin Stiffler obrazına istinad edir (prototip haqqında daha ətraflı bax: [3]). Bu filmin geniş auditoriyaya malik olması faktı, habelə tamaşaçı rəğbəti ilə qarşılınması nəticəsində sikvellərinin (davamı olan tammetrajlı filmlərin) çıxması faktı, sözsüz ki, onun aparıcı obrazlarından birinin klişeləşməsinə yol açmaya bilməzdi. Həmin ortaya yaşlı qadın obrazı cəmiyyətdə mövcud olan gender stereotiplərinə uyğun gəldiyindən obrazın adı uğurlu şəkildə həmin ümumiləşdirilmiş yeni nəsillə gender münasibətləri arxetipinə tətbiq edilmişdi. Onu qeyd edək ki, ümumiyyətlə, allüziya xarakterli məcaz dil elementləri yad mədəniyyət nümayəndəsi üçün çətin deşifrə edilən

məcəzlaşdırma növünü təcəssüm etdirsə də, sırf ingilisdilli mühitdə bu növ məcəz dil elementi kütləviliyi ilə seçilir. Belə ki, eyni mədəni dəyərlərə malik olan, eyni linqvokulturoloji kodların daşıyıcısı olan toplumda həmin paradıqlara xitab edən, ortaq fon biliklərindən bəhrələnən məcəzlaşdırmanı yozumu çox asan və problemsizdir. Hətta bəzi tədqiqatlarda bu növ məcəz dil elementinin ingilisdilli qəzet diskursunda öz işlənmə tezliyinə görə yalnız bənzətmədən (simile) geri qaldığını, metafora, metanimiya, alleqoriya, hiperbola və bir sıra digər (ənənəvi olaraq yüksək işləklilik nümayiş etdirən) məcəz dil elementlərindən daha çox istifadə edildiyi təsbit olunmuşdu [13, s.6-7]. Linqvistik statistik hesablamalar əsasında ingilisdilli qəzet diskursunda allyuziyadan istifadə faktlarının yüksək işlənmə tezliyini təsbit edilən digər tədqiqatlarda bu növ məcəz dil elementinin (yalnız, bənzətmə, personifikasiya və metafordan sonra) dördüncü yerdə durduğu qeyd edilir. [14, s.15].

Eyni zamanda bu eyham və ya göndərmə müəyyən davranış patternlərində ortaqlığa malik olan çox sayda qadının ümumiləşdirilmiş obrazını simvolizə edir ki, bu da özlüyündə digər məcəz dil elementindən – simvoldan danışmaq imkanını yaradır. Xatırladaq ki, simvollaşdırmadan bədii diskursda, publisistik diskursda müəyyən obyektin məcazi dillə dolayı şəkildə təqdimatı naminə geniş şəkildə istifadə edilir (məsələn, bax: [9, s.6])

“I play Melania in new Trump parody musical – she’s stone-faced like Stifler’s mom but I’ve perfected her ‘regal’ posture” [8].

Göründüyü kimi, Stiflerin anasının obrazına istinad edən allyuiziv xarakterli məcəz dil elementi təkcə sırf gender problemlərinin təhlili zəminində deyil, eləcə də digər diskursiv ortamlarda da istifadə edilə bilər.

Onu da qeyd edək ki, daha öncə tədqim etdiyimiz nümunədə biz, daha bir maraqlı məcəz dil elementi ilə qarşılaşırıq ki, bu da müəyyən yaş qrupu qadınların cinsi – gender cazibəsi əmsalının alternativ yolla (ümumiləşdirmə əsaslı abbreviatur allyuziya vasitəsi) təqdimatına istinad edir. Söhbət “milf” ümumiləşdirməsindən gedir.

“The release of reality television series Milf Manor in January 2023 has added to the pantheon of milfs (“Mothers I’d Like to F****”) on screen. But from Stacy’s mum to Stifler’s mum: why is our cultural fascination with andfetishisation of the milf so enduring?” [1].

Nümunədən də göründüyü kimi, bu akronim xarakterli abbreviatur da, məhz, sözügedən kult filmi sayəsində məşhurlaşmışdır və bilavasitə Stiflerin anasının obrazı ilə özleşərək qarşı cins üçün yüksək cinsi cazibədarlığa malik qadın obrazının ümumiləşdirməsini təcəssüm etdirməkdədir. İngilisdilli qəzet diskursunda yüksək işlənmə tezliyinə malik olan bu allyuziv akronim də (eynilə Stiflerin anası ilə bağlı allyuziya vahidi kimi) gender stereotiplərini əks etdirir.

“The ‘milf’: a brief cultural history, from Mrs Robinson to Stifler’s mom” [1]

Təqdim olunan nümunəni ingilisdilli qəzet diskursunun şaquli kontekstinə, ümumiyyətlə, mədəniyyət şərtləndirməsinə, ingilisdilli linqvokulturoloji mühitə bələd olmayan şəxs deşifrə (anlamın yozulması) edə bilməz. Kontekstdən məlumatsız şəxs üçün onomastik vahidlər və lüğəvi anlamı aydın olmayan səs – hərflər yığını ilə qarşılaşma təəssüratı yarana bilər. Belə ki, yalnız ingilisdilli mədəniyyət kontekstinə, müvafiq fon biliklərinə malik şəxs Missis Robinsonun və ya Stiflerin anasının hər hansı bir təsadüfi şəxsin adı olmadığını, müəyyən mədəniyyət kilişələrinin (kino sənəti fenomen obrazlarının) bir növ arxetipləşmiş variantını təzahür etdirdiyini təsbit edir. Məsələn, Miss Robinson anqlo-saks mədəniyyət irsində önəmli yerə malik olan və Oskar, BAFTA və bir çox digər çox önəmli mükafatlara layiq görülmüş məşhur filmin aparıcı personajlarından biridir. Məhz, həmin kino sənəti varisliyi ilə bağlı olan fon bilikləri Missis Robinsonun gənc, hətta yeniyetmə oğlanları yoldan çıxara bilən, xüsusi növ gender münasibətləri formatında maraqlı olan orta yaşlı qadınların ümumiləşdirilmiş obrazı kimi çıxış etdiyini ortaya qoyur. Məlum (konkret aidyyətli) fon biliklərindən bəlli olduğu kimi, həmin filmin süjet xətti və sözügedən obraz daha sonra gender stereotiplərinin formalaşmasında, daha dəqiq desək, kütləvi işıqlandırılmadığı halda mövcud olan gender stereotiplərinin eksplisit formatda qəlibləşib müvafiq nominasiya vahidi qazanmasında həlledici rol oynamışdır. Bu kontekstdə Missis Robinson ümumiləşdirmə və hiperbola mahiyyətli məcazlaşmaya yol açmaqla bərabər, konkret mədəniyyət fenomeninə allyuziyaları da təcəssüm etdirir.

Xatırladaq ki, fon biliklərinin, o cümlədən, kino sənəti nümunələrinin mətnlərinin, süjet xəttinin, obrazlarının bu və ya digər linqvokulturoloji mühit üçün əhəmiyyətli fon biliyi bazası təşkil etməsi bir sıra linqvistik araşdırmalarda uğurla təsbit olunmuşdur. [16] ; [17]. Həmin istiqamətli tədqiqatlar sırasında stereotipləşmələrdə, o cümlədən gender stereotiplərinin kilişləşməsində (müəyyən verbal ifadə qəlibinə oturdulmasında) rol oynayan kino sənəti nümunələrinin tədqiqinə həsr olunmuş dilçilik araşdırmaları da xüsusi maraq doğurur. [2]; [5; s. 184-210] . Onların təhlili birmənalı şəkildə onu deməyə imkan verir ki, kino sənəti ilə bağlılıq əsasında təzahür göstərən fon bilikləri həm mövcud gender stereotiplərini işıqlandırır, həm də yeni gender rolları qəlibinin tirajlaşmasına (kütləviləşməsinə) yol açır ki (bu haqda daha ətraflı bax: [11]), bu da son nəticədə ümumən cəmiyyətdə, mədəniyyətdə olduğu kimi, cəmiyyət həyatının ən dolğun güzgüsü sayılan dildə öz ciddi təsir izlərini buraxmaya bilməzdi. Bu mənada heç də təsadüfi deyil ki, ingilisdilli qəzet diskursunda kilişləşmiş gender stereotiplərinin məcaz dil elementləri vasitəsilə ifadəsində kino obrazlarına, kino süjetlərinə eyham, yəni allyuziya geniş yer almaqdadır.

“The milf is an older mother who is considered sexually attractive. Not to be confused with the “cougar”, a middle-aged woman who seeks relationships with significantly younger men”. [1].

İngilisdilli qəzet diskursundan gətirdiyimiz bu nümunədə biz, daha bir gender stereotipinin ümumiləşdirilmiş obrazı ilə qarşılaşırıq. Lakin burada artıq zoometafor faktını müşahidə edirik. Belə ki, kuqar/puma adlı heyvanın dişi növünün hədsiz aqressivliyinə istinad edən “cougar” məcaz dil elementi (iqtibasdan da aydın göründüyü kimi) cinsi cazibədarlığa malik olmadan, qarşı tərəfə (özü də böyük yaş fərqli gənclərə qarşı) aqressiv marağ nümayiş etdirən orta yaşlı qadınların klişələşmiş obrazının zoometafora ilə təsbitindən başqa bir şey deyil [15].

Xatırladaq ki, ingilis və Azərbaycan dillərinin materialları əsasında zoometaforizmlərin müqayisəli təhlilini aparmış A.K.Hacıyeva bu növ məcazlaşmalar üçün universal olan xüsusiyyəti çox dəqiq və lakonik şəkildə dilə gətirmişdir. Dilçi zoometaforaların insanlara xas olan şəxsi və spesifik özəlliklərin onların real kimliyini səciyyələndirən xarakter cəhətlərinin məcazlaşdırılmış formatda dilə gətirilməsinə xidmət edən metafora növünü təcəssüm etdirdiyini vurğulamışdır. [7, s.19]. Bu zaman aparıcı xarakter özəllikləri təbiətdə mövcud olan heyvanlarla bağlı fon bilikləri ilə qarşılaşdırılaraq sintez edilir və nəticədə heyvan adı onunla bağlı məcazlaşmanın ünvanlandığı insanın obrazı ilə korrelyasiyada (semantik əlaqədə) nəzərdən keçirilir. İngilisdilli qəzet diskursundan gətirilən iqtibaslardan da məlum olduğu kimi dişi puma ilə əlaqələndirmə bu vəhşi heyvanın ov zamanı olduqca məqsədyönlü, səbirli olduğu, öz vəhşi təbiətinin tələbatlarını gerçəkləşdirmək naminə saatlarla eyni ovun ardınca düşə bilməsi xüsusiyyətlərini xatırlamağa imkan yaradır (pumaların bu qəbildən özəllikləri ilə bağlı daha ətraflı bax: [4]).

Maraqlıdır ki, bu zoometafor ingilisdilli qəzet dskursunda analoji fenomenin adlandırılması üçün də istifadə edilməkdədir. *“And the funny thing is that it actually gives a biological argument for the cougar phenomenon of an older woman selecting to be with a younger male.”* [10].

Onu da qeyd edək ki, ingilisdilli qəzet dskursunda bu fenomenin mövcudluğu ilə bağlı geniş polemika yer alsada, tamamilə bir-birinə zidd fikirlər söylənilsə də, linqvistik təhlil obyektini kimi, biz, həmin məcaz dil elementinin – zoometaforun mövcudluğunu təsbit etməyə bilmərik.

“British psychologists said that the phenomenon of the "cougar" – older women on the prowl for younger men – does not actually exist in the real world” [15].

Göründüyü kimi, ingilisdilli qəzet diskursunda bir sıra gender stereotiplərinin məcazlaşmış təqdimatına təsadüf edilir. Həmin məcaz dil elementləri allyuzial, zoometaforik və s. formatda reallaşmaqla ingilis dilinin zəngin məcaz dil elementləri mexanizmlərinin səmərəli iş əmsalını dolğunluğu ilə nümayiş etdirirlər.

ƏDƏBİYYAT:

1. Adetunji, J. The ‘milf’: a brief cultural history, from Mrs Robinson to Stifler’s mom // The Conversation, March 3, 2023
<https://theconversation.com/the-milf-a-brief-cultural-history-from-mrs-robinson-to-stiflers-mom-199921>
2. Alfano, V. Subtitling Gender Stereotypes into English: The Case of Comedy Italian Style , A thesis submitted for the degree of Doctorate of Philosophy June 2020, London: University College London, 2020, 260 pp.
https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10119161/1/PhD_VincenzoAlfano_Final.pdf
3. American Pie // IMDb ,
https://www.imdb.com/title/tt0163651/?ref_=nm_flmg_knf_t_4
4. Cougar (Puma concolor) // Washington Department of Fish and Wildlife ,
<https://wdfw.wa.gov/species-habitats/species/puma-concolor#desc-range>
5. Fazal, S. Stereotyping through Humour in Animated Movies: A Multimodal Analysis 2024 International Journal of Social Science & Entrepreneurship, 2024, № 4(1), pp.184-210
https://www.researchgate.net/publication/378147574_Stereotyping_through_Humour_in_Animated_Movies_A_Multimodal_Analysis
6. Ferguson, H.J. Commentary on the special issue: new approaches to figurative language research // Discourse Processes Volume 61, 2024 - Issue 1-2: New Approaches to Figurative Language Research
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0163853X.2024.2314945#abstract>
7. Hacıyeva, A.K. Zoometaforizmlər (İngilis və Azərbaycan dillərinin materialları əsasında), Bakı – “Nurlan”, 2006
<https://kitabxana.nmi.edu.az/wp-content/uploads/2020/09/Ayt%C9%99n-Hacıyeva-Zoometaforizml%C9%99r.pdf>
8. Hornik, C. TIME TO LAUGH I play Melania in new Trump parody musical – she’s stone-faced like Stifler’s mom but I’ve perfected her ‘regal’ posture // The Sun, March 9, 2024 <https://www.the-sun.com/news/10607841/five-trump-parody-musical-melania-stone-faced-stiflers-mom/>
9. Kharis, Z.M. The analysis of figurative languages in ed sheeran selected song lyrics // IAIDA – Institut Agama Islam Darussalam, 2021
[http://repository.library-iaida.ac.id/id/eprint/81/1/ZULFATUN%20MAGHFIROH%20KHARIS%2017112210050%20\(ARTIKEL\).pdf](http://repository.library-iaida.ac.id/id/eprint/81/1/ZULFATUN%20MAGHFIROH%20KHARIS%2017112210050%20(ARTIKEL).pdf)
10. Knapton, S. (October 23, 2014). "The Cougar phenomenon: why older women should choose young lovers". // The Telegraph. Retrieved August 13, 2015. <https://www.telegraph.co.uk/news/science/11181138/The-Cougar->

- phenomenon-why-older-women-should-choose-young-lovers.html#:~:text=The%20Cougar%20phenomenon%3A%20why%20older%20women%20should%20choose%20young%20lovers,-Women%20in%20their&text=Women%20hoping%20to%20become%20mothers,finding%20dubbed%20'the%20cougar%20phenomenon
11. Lagamba, J.L. Shaping Identity: Male and Female Interactions in Cinema // USF Tampa Graduate Theses and Dissertations, Tampa: University of South Florida, 2012, 155 pp.
<https://digitalcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5312&context=etd>
  12. Lennon, P. Allusions in the Press: An Applied Linguistic Study, 2004
https://www.researchgate.net/publication/286482342_Allusions_in_the_Press_An_Applied_Linguistic_Study
  13. Rohani, T., Arsyad, S. Semantic analysis of figurative language expressions in The Jakarta Post // JOALL (Journal of Applied Linguistics and Literature), November 2018, № 3(1), pp. 97-114
<https://media.neliti.com/media/publications/268029-semantic-analysis-of-figurative-language-f1aa3d5b.pdf>
  14. Sufa, D.P., Liusti, S.A. Use of Figurative Language in Sports News on News Portals // Proceedings of the 5th International Conference on Language, Literature, and Education (ICLLE-5 2022) (pp.15-25)
https://www.researchgate.net/publication/368491364_Use_of_Figurative_Language_in_Sports_News_on_News_Portals
  15. The 'Cougar' concept: older women preying on younger men is a myth, claim scientists // The Telegraph, 19 August 2010
<https://www.telegraph.co.uk/news/science/science-news/7954208/The-Cougar-concept-older-women-preying-on-younger-men-is-a-myth-claim-scientists.html>
  16. Федорова И. К. Фоновые знания в культурном переносе кинотекста: проблема стратегии перевода // Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина 2010, Т. 1. № 3. С. 259–270. <https://cyberleninka.ru/article/n/fonovye-znaniya-v-kulturnom-pere-nose-kinoteksta-problema-strategii-perevoda>
  17. Федорова, И.К. Кинотекст в инокультурной среде: к проблеме построения моделей культурных переносов // Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология, 2011, Вып. 1, № 13, с.61-70 <https://cyberleninka.ru/article/n/kinotekst-v-inokulturnoy-srede-k-probleme-postroeniya-modeley-kulturnyh-perenosov>

İngilisdilli qəzet diskursunda gender asimmetriyasının məcaz dil elementləri ilə ifadəsi

Məqalədə ingilisdilli qəzet diskursunda gender asimmetriyasını əks etdirən obrazlı dil elementləri təhlil edilir. Belə çıxır ki, bir çox hallarda gender stereotiplərini ifadə etmək üçün belə metaforik elementlərdən istifadə olunur. Gender stereotiplərinə stereotipik gender rolları və konkret cəmiyyətdə genderin mahiyyəti haqqında stereotipik fikirlər daxildir. Bu stereotipləri təsvir edərkən müəllifin münasibətinin ifadəsi obrazlı dil elementlərinin seçiminə birbaşa təsir göstərir. Müəllifin qərəzləri və gender stereotipinə mənfi münasibəti varsa, sarkazm və sarkazmla qarşılaşa bilərik. Əks halda, yəni qəzet məqaləsinin müəllifinin gender rollarına, gender obrazlarına mənfi münasibəti olmayanda emosional reaksiyadan, subyektiv qiymətləndirmədən bir qədər uzaq olan metafora faktlarına rast gələ bilərik. Söz yox ki, hər iki halda söhbət fərdi xüsusiyyətdən getdiyindən obyektiv və neytral qiymətləndirmənin ola biləcəyini iddia etmək səhv olardı. Bununla belə, birinci halda istehza və sarkazm qəbul edilmiş gender stereotiplərinə və gender obrazlarına fərqli yanaşma nümayiş etdirir, həmçinin (az və ya çox dərəcədə) onları tənqid edir.

МЕЛЕК МУХТАРОВА ВЫРАЖЕНИЕ ГЕНДЕРНОЙ АСИММЕТРИИ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ГАЗЕТНОМ ДИСКУРСЕ ПОСРЕДСТВОМ ЭЛЕМЕНТОВ ОБРАЗНОГО ЯЗЫКА РЕЗЮМЕ

В статье анализируются образно-языковые элементы, отражающие гендерную асимметрию в англоязычном газетном дискурсе. Оказывается, во многих случаях подобные метафорические элементы используются для выражения гендерных стереотипов. Гендерные стереотипы включают стереотипные гендерные роли и стереотипные представления о гендерной сущности в том или ином обществе. Выражение авторских установок при описании этих стереотипов напрямую влияет на выбор образных языковых элементов. При наличии у автора предубеждений и негативного отношения к какому-либо гендерному стереотипу мы можем столкнуться с сарказмом и сарказмом. В ином случае, то есть когда у автора газетной статьи нет негативного отношения к гендерным ролям и гендерным образам, мы можем обнаружить факты метафоры, находящиеся несколько дальше от эмоциональной реакции и субъективной оценки. Само собой разумеется, что, поскольку в обоих случаях речь идет об индивидуальной характеристике, было бы ошибкой утверждать, что может иметь место объективная и нейтральная оценка. Однако в первом случае ирония и сарказм демонстрируют иной подход

к принятым гендерным стереотипам и гендерным образам, а также (в большей или меньшей степени) критикуют их.

MALAK MUKHTAROVA
EXPRESSION OF GENDER ASYMMETRY IN ENGLISH-
LANGUAGE NEWSPAPER DISCOURSE THROUGH ELEMENTS OF
FIGURATIVE LANGUAGE
SUMMARY

The article analyzes figurative language elements that reflect gender asymmetry in English-language newspaper discourse. It turns out that in many cases such metaphorical elements are used to express gender stereotypes. Gender stereotypes include stereotypical gender roles and stereotypical ideas about the essence of gender in a particular society. The expression of the author's attitudes when describing these stereotypes directly affects the choice of figurative language elements. If the author has prejudices and a negative attitude towards a gender stereotype, we can encounter sarcasm and sarcasm. Otherwise, that is, when the author of the newspaper article does not have a negative attitude towards gender roles and gender images, we can find facts of metaphor that are somewhat further from the emotional reaction and subjective assessment. It goes without saying that, since in both cases we are talking about an individual characteristic, it would be a mistake to claim that there can be an objective and neutral assessment. However, in the first case, irony and sarcasm demonstrate a different approach to accepted gender stereotypes and gender images, and also (to a greater or lesser extent) criticize them.

Rəyçi : Elmlər doktoru , i.e.Prof Könül Abdurəhmanova